

FORMATION OF EFFECTIVE STATE SUPPORT PROGRAMS FOR THE INNOVATIVE ACTIVITIES OF SME IN LATVIA AND UKRAINE

Iluta Arbidane, Dr. oec.

Rezekne academy of technologies, Latvijas Republika

Halyna Synytsyna, PhD in Economics

Dmytro Odarchenko, Sc. D. in Technical, Prof.

State Biotechnological University, Ukraine

Under the context of the modern world globalization, countries face the issue of the economy competitiveness strengthening, including through its intellectualization and transition to the innovative development model. The strategic role of these processes activation is played by small and medium-sized entrepreneurship, which acts as the basis for the creation of countries' innovation and investment potential. In view of the presence of many destabilizing factors that restrain the innovative activity of small and medium-sized business entities, the process of forming effective programs for their state support acquires special relevance.

There are 25 million small and medium-sized enterprises (SME) in Europe, which is 99% of enterprises in each country. According to statistics, similar situation is observed in the Latvian business environment. SME provide more than half of Europe's GDP, they account for 80% of paid taxes, and they employ two-thirds of all workers in each country [1].

SME in Ukraine remain one of the most influential sectors of the economy and at the same time, as experience shows, they solve serious social and economic and political problems. They play key role in the economy of Ukraine through providing about 64% of added value and 37% of tax revenues.

Before the war, they accounted for 75% of all workers which were employed in Ukraine, or 4,8 million Ukrainians, the 25% (or 1,6 million Ukrainians) worked at large enterprises [2].

It should be noted that between SME and large enterprises of both Latvia and Ukraine, there are significant differences in the possibilities of investments attracting, digital strategies implementing and the latest technologies acquiring. Despite the fact that SME are innovative players and suppliers in the global value chain, there are still significant differences between large enterprises and SME. It is the latest technological innovations that can help SME work on narrowing the gap for catching up or even outpacing competitors and maintaining their place

at the market in the future. The innovations implementation at the enterprise is largely matter of one's own initiative, but the entrepreneurship state support is also important.

Thus, for the development of innovations, the Latvian Investment and Development Agency (LIAA), which has representative office in Ukraine, offers to use the voucher program that provides the possibility of attracting funding in the amount of up to 25 thousand euros for the study, product prototype development, industrial research, product testing, certification and design development. 144 enterprises took advantage of this opportunity in 2021. In most cases, these are startups, as well as enterprises that have already entered to the market and want to create new innovative products. In turn, these products promotion at the export markets can be financed under the international competitiveness promotion program.

In addition, LIAA offers special educational program «Mini-MBA in Innovation Management», which is aimed at the innovations development at enterprises. In 2019 – 2021 100 Latvian enterprises have already taken this opportunity, among them 88 representatives of SME. From 2021, there is also the program for improving the skills of enterprises that implement automation and robotics technologies, for which 5 million euros have been allocated.

In Ukraine, the total direct losses of small and medium-sized businesses since the beginning of the war are estimated at 85 billion dollars. The average expected indicator of the sold products volume in 2022 is 48%.

It is expected that the innovative activity of most SME in Ukraine will decrease. However, a number of government programs for supporting small and medium-sized enterprises are already planned or operating in the country: platforms for help of food retailers finding regional suppliers; for coordinating manufacturers and retailers with military and civilian administrations and international organizations; state support for farmers; single export web portal; preferential lending.

It should be noted that currently programs of state support for the innovative activity of SME in Latvia and Ukraine are not comprehensive, and will work as best they can under conditions of relative macroeconomic stability and balanced fiscal policy of the government, which is particularly important task under modern economic conditions.

References

1. Эксперты: в будущем выживут самые передовые малые и средние предприятия. URL: <https://reitingi.lv/ru/news/zinatne/117950->

eksperti-v-budusem-vizivut-samie-peredovie-malie-i-srednie-predpriatia.html (дата звернення: 23.10.22).

2. Нове обличчя українського підприємництва. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/> (дата звернення: 23.10.22).

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

А.В. Гавриш, канд. техн. наук, доц.

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Важливою складовою програми соціально-економічних перетворень в Україні і, зокрема, в м. Києві та Київській області, є забезпечення населення високоякісними, доступними для всіх верств послуг закладів готельно-ресторанного господарства, особливо харчовими продуктами, які не лише відтворюють енергетичні витрати організму, а й позитивно впливають на нормалізацію його життєдіяльності. Саме таке харчування в сучасних умовах є запорукою підтримання в належному рівні здоров'я кожної людини, її працездатності, розумового розвитку, є гарантом збереження генофонду Української нації.

Передумовою організації добробуту суспільства, підвищення рівня життя кожного суспільного індивіда є виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням населення якісними продуктами та послугами за допомогою здійснення ефективної діяльності закладів індустрії гостинності.

Готельно-ресторанне господарство поєднує заклади розміщення та харчування різних типів і класів і є важливою складовою економіки України, елементи якої об'єднано в цілісну групу із загальною метою – задоволення попиту населення з організацією їх надання, споживання та дозвілля.

Статистичні дані свідчать про реформацію готельно-ресторанного господарства в умовах сьогодення. Так, діяльність та концептуальні засади закладів динамічно змінюються, з урахуванням кризових явищ, пов'язаних з пандемією та воєнним станом.

За останні роки в Україні сформувався ринок товарів та послуг індустрії гостинності, який переріс у професійний. Так, потреба в керівниках та кадровому потенціалі керівних ланок становить до 20% загальної кількості працюючих в сфері готельно-ресторанного господарства.